בס"ד " וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' " (בראשית כו' יב) עלון מס 300

ויזרע יצחק

שנה ו'

פרשת "בראשית"
הפטרה: "כה אמר"
כד' תשרי תשע"ד

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

זמני החג	י"ם	ת"א	חיפה
כניסה	17:54	18:11	18:00
יציאה	19:04	19:06	19:05
ר"ת	19:46	19:43	19:41

הגיגים לפרשת השבוע

"**ויאמר א-לקים יהי אור ויהי אור**" (בראשית א' ג)

מבאר **הרמב"ן** שבבריאת האור נאמר "ויהי אור" ולא נאמר "ויהי כן", כפי שנאמר בשאר הימים, משום שהאור שנברא ביום הראשון לפי שלא עמד בתכונות שבהן נברא כל הימים כשאר מעשה בראשית שהרי אמרו חז"ל (חגיגה יב.) שהאור שנברא ביום הראשון נגנז לצדיקים. עוד מעיר **הרמב"ן** שהימים הנזכרים במעשה בראשית היו בבריאת השמים והארץ ימים ממש, מחוברים משעות ורגעים, והיו ששה כששת ימי המעשה, כפשוטו של מקרא.

"**ויבדל א-לקים בין האור ובין החשך**" (בראשית א' ד)

ה"**ספורנו**" מבאר שבימי הבריאה בהם שמש האור הראשון, זמני האור וזמני החשך לא היו בכח סבוב הגלגל, אלא הרצון הא-לקי הוא זה שהבדיל בין זמן האור לזמן החשך.

"**ויהי ערב ויהי בקר יום אחד**" (בראשית א' ה)

"ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, מכאן שראש השנה שני ימים" (מדרש פליאה)

החיד"א ב"**פחד דוד**" מבאר את המדרש על פי המובא בספר "**יערות דבש**" שהטעם שראש השנה הוא שני ימים הוא משום שביום הששי שבו נברא האדם הראשון, שהוא יום ראש השנה ויום השבת, בלילה היה אור כמו היום, ולא החשיך עד מוצאי שבת כמו שאמרו חז"ל במדרש שוחר טוב שבשבת בראשית הלילה האיר כיום, ולא היה חשך עד מוצאי שבת, ולכן שני ימי ראש השנה נחשבים כיום ארוך אחד כיון שבבריאת אדם הראשון יום הששי ויום השבת היו יום אחד. ומזה שנאמר "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד", אנו לומדים שזהו חק מאת הקב"ה שהגדרה של "יום" היא שיהיה בו "ערב ובקר" ו"לילה ויום", ודבר זה התחיל כבר מהיום הראשון של הבריאה. ורק יום השבת שבא אחר היום הששי שבו נברא האדם, ראש השנה, השתנה לשבח, ולא היה בו חשך ואור ערב ובקר, אלא כולו היה אור, מזה יצא לעשות את ראש השנה שני ימים כיום ארוך. ודבר זה נלמד מה פסוק "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד".

"**נעשה אדם**" (בראשית א' כו)

"לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומידת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן" (רש"י).

לפי פירוש זה של רש"י מבאר הרב **רבי השיל** את מאמר חז"ל: "כל המתגאה כאילו עובד עבודה זרה" (סוטה ד). כי לכאורה, לא ברור מה הקשר יש בין גאוה לעבודה זרה? אלא, בעל הגאוה אינו מפרש כרש"י את הפסוק "נעשה אדם" ללמוד ממנו את מידת הענוה, אם כן יש מקום לטעות שיש שתי רשויות, "נעשה" זהו לשון רבים, וממילא יוצא שהוא עובד עבודה זרה.

"**וירא א-לקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד**" (בראשית א' לא)

מדוע נאמר שהבריאה היתה "טוב מאוד" ולא נאמר "כי טוב" כפי שנאמר בשאר הבריאה? מתרץ ה"**כלי יקר**" שכוונת הכתוב ב"טוב מאוד" היא ללמדנו שהבריאה בכללותה היתה מושלמת, ומביא לדוגמה את מאכלי הבשר והדגים שכל אחד בפני עצמו הוא טוב אבל שילוב של שני מאכלים אלו יחד הוא לא בריא, אבל הבריאה כולה לא רק שכל נברא בפני עצמו היה טוב, כפי שנאמר בהם "וירא... כי טוב" אלא אפילו צרוף של כולם יחד הוא טוב גם כן. לכן נאמר "כל אשר עשה והנה טוב מאד".

נר ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:
יצחק בר שרה לוי ז"ל נלב"ע כב' אדר תשע"ג תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת :

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה
יצחק בנימין בר שורין ז"ל נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג תנצב"ה
חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

העלון ניתן להורדה באתרים הבאים: ladaat.net/gilionot.php alonolam.com

אין לעיין בעלון בשעת התפלה

נא לשמור על קדושת הגליון

"ויאמר א-לקים יהי אור ויהי אור וירא א-לקים את האור כי טוב ויבדל" (בראשית א' ג- ד)

"ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים והבדילו לצדיקים לעתיד לבוא" (רש"י)

הגר"א מבאר שדבריו של **רש"י** מרומזים בפסוק עצמו, שהרי "יהי אור" זה בלשון עתיד, ומיד נאמר: "ויהי אור" כאשר מופיעה האות "ו" בראש המלה היא מהפכת את המילה מזמן עתיד לזמן עבר, כלומר האור נברא ומיד עבר, כלומר היה ואיננו עוד, הוא נגנז לצדיקים לעתיד לבוא כדברי רש"י.

"עפר מן האדמה" (בראשית ב' ז)

מסורת ביד הכל, שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן ארונה, הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח, ועקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה, והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון קרבן משנברא, ומשם נברא. אמרו חכמים: אדם ממקום כפרתו נברא. (הרמב"ם הלכות בית הבחירה ב' ב)

"מכל עץ הגן אכול תאכל" (בראשית ב' טז)

ה"**משך חכמה**" מבאר שבפסוק שלפנינו ישנה מצוה על האדם להחיות את נפשו ולהנות מפרי הגן. כפי שאמרו חז"ל (ירושלמי קדושין) שעתיד האדם ליתן דין וחשבון על פירות שראה ולא נהנה מהם. ואילו היה אומר האדם לאשתו שהקב"ה ציוה לאכול מפרי הגן, אפילו אם חוה לא היתה מתכוונת באכילת הפירות לשם מצוה, בכל אופן היה עצם קיומה של המצוה מגן עליה שלא לאכול מעץ הדעת, אך היות שהאדם לא אמר לאשתו את מצות ה' לאכול מפירות הגן, הרי שבאכלה פירות היא לא קיימה מצוה וכפי שפסק הרא"ה שאדם שאוכל מצה בערב פסח וחושב שהוא יום חול הרי שהוא לא יצא ידי חובת מצה.

"הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב" (בראשית ג' טו)

ה"**תוספת ברכה**" מבאר את קללת הנחש "הוא ישופך ראש" על פי מה שאמרו חז"ל "כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה" (שבת קה:) כלומר אין זו דרכו של היצר הרע לבא אל האדם מיד בהסתה ראשונה לעבוד עבודה זרה, אלא הוא בא אליו לאט לאט, תחילה בהסתה לעבירה קלה, ואחר כך מן הקל אל החמור, "היום אומר לו עשה כך", עבירה קלה, "ולמחר אומר לו עשה כך", עבירה מעט חמורה מזו של אתמול, ולאט לאט יבא להסית את האדם לעבוד עבודה זרה. והטעם הוא, משום שאם יבא אל האדם כבר בהסתה ראשונה לעבוד עבודה זרה, הוא יסלקו מעימו ולא ישמע לו אפילו בעבירה קלה, ולכן האדם הבריא בדעתו ושכלו יכנו על ראשו בבואו לראשונה גם בהסתה קלה ויגרשנו.

"לפתח חטאת רובץ ואליך תשוקתו ואתה תמשול" (בראשית ד' ז)

מבואר ב"**ילקוט הגרשוני**" שכאשר היצר הרע בא אל האדם ורוצה להחטיא אותו הוא עומד כעני בפתח, "לפתח חטאת רובץ", בתחילה הוא עומד על הפתח, אבל "ואליך תשוקתו", הוא משתוקק אליך לבלוע אותך לגמרי, לכן העצה היא שכבר כאשר אתה רואה אותו בפתח תיכף ומיד "תמשול בו" ותגרש אותו. "ואליך תשוקתו ואתה תמשל בו" אפילו שהיצר הרע נברא ונשלח מאת ה' לפתות את האדם שיחטא, אך תפקידו האמיתי הוא שהאדם ינצח אותו, וזו הכוונה בכתוב שנאמר: "צופה לרשע צדיק ומבקש להמיתו", שהיצר הרע "מבקש" היינו הוא, היצר הרע מבקש "להמיתו" שהצדיק ימית אותו וינצחנו. וזהו שנאמר "ואליך תשוקתו", מה היא התשוקה שלו "ואתה תמשול בו".

"ויאמר קין אל הבל אחיו... ויקם קין על הבל אחיו ויהרגהו" (בראשית ד' זז)

מבואר ב"**שער בת רבים**" שהכתוב אומר: "ויאמר קין אל הבל אחיו" אך לא נאמר מה הוא אמר לו, והתירוץ הוא שבאמת קין לא אמר לו שום דבר מיוחד, וכוונת הכתוב היא לומר שקין דבר עם הבל אחיו באחווה, דהיינו קין הראה את עצמו בפני הבל כאח אוהב, לכן הבל לא נזהר ממנו, וכך עלה ביד קין להרגו, אף שהבל היה גיבור ממנו. וזה גם מה שאמר לו הקב"ה אחר ההריגה "אי הבל אחיך"? כלומר, איפה האחווה שלך? ותשובת קין "לא ידעתי השומר אחי אנכי"? דהיינו כבר בשעה שקראתי לו "אחי" לא ידעתי אם יהיה ביכולתי לקיים את מוצא שפתי ולשמור על תכונת האח באמת.

"ונח מצא חן בעיני ה'" (בראשית ו' זז)

ה"**אור החיים**" הקדוש מבאר שלכל מצוה יש תועלת מיוחדת לאדם מלבד שכרה. יש מצות הגורמות לכך שהמקיים אותן נושא חן בעיני א-לוקים ואדם, אלא שהקב"ה לא גילה לנו את התועלת המיוחדת שיש במצוות כדי שנקיים את כולן. ומה שנאמר "ונח מצא חן" הוא ללמדנו שנח מצא בעצמו את המצוה שסגולתה היא "חן".

לרפואת כל חולי ישראל ובכללם:

הרה"ג משה חזקיהו שליט"א בן שרה, אליהו בן אסתר, נעם אברהם בן רויטל.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק" (כולל מנחה וערבית) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו טלפון לפרטים: 052-3268315

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

כא לשמור על קדושת הגליון

הזכויות אינן שמורות. הפצה, לזיכוי הרבים, מותרת בכל דרך. "ואהבת לרעך כמוך"– סיימת לקרא, נא העבר לחברך.